

Publikacja informacyjna dla studentów

część 1

Opracowana w ramach projektu „Zostań Przedsiębiorcą! - kampania promocyjno-informacyjna dla studentów dolnośląskich uczelni”

Karolina Wróblewska
Joanna Naliwajko
Artur Kotliński

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

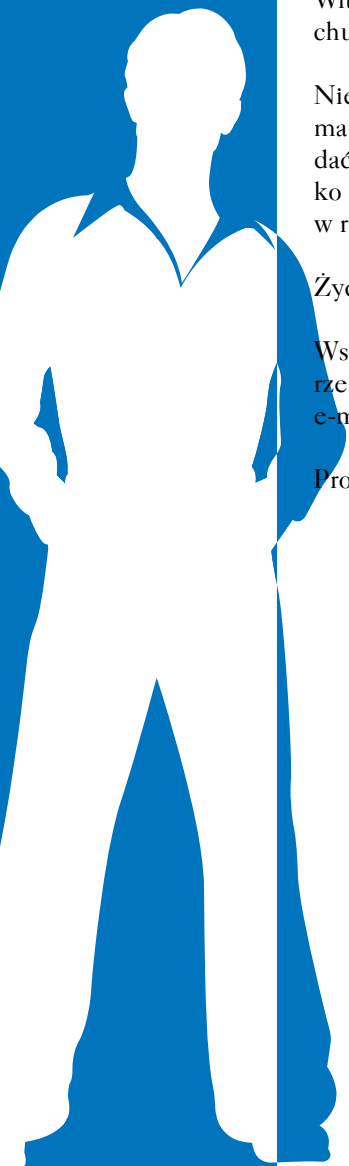

Fundacja Edukacji Europejskiej

ZOSTAŃ PRZEDSIĘBIORCĄ! – KAMPANIA PROMOCYJNO-INFORMACYJNA DLA STUDENTÓW DOLNOŚLĄSKICH UCZELNI

Publikacja informacyjna dla studentów

część 1

Witamy, tu załoga Fundacji Edukacji Europejskiej w Wałbrzychu.

Nie będzie we wstępie rozwodzenia na temat projektu, na temat przesłania tej publikacji i następnych, które planujemy wydać w ramach kampanii dla Was, na nasz temat, bo to wszystko znajdziecie na następnych kartach książeczki, którą macie w rękach!

Życzymy przyjemnej i przede wszystkim przydatnej lektury!

Wszelkie uwagi, swoje oczekiwania i wizje, co do współtworzenia z nami dalszego przebiegu projektu zgłaszajcie na adres e-mail: zostanprzedsiębiorca@fee.hm.pl.

Projekt jest przecież dla Was...

Spis treści

Część 1. Ale o co chodzzzzziiii.....	4
Część 2. Konkurs na najlepszy billboard.....	8
Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt, czyli uzasadnienia słów kilka.....	10
Część 3a. Fundacja realizuje projekt, ponieważ.....	10
Część 3b. Projekt jest realizowany przez Fundację, ponieważ.....	15
Część 4. Dobre praktyki, czyli o tym, że jak się bardzo chce, to można.....	19
Część 5. Poradnik „Uczę się być przedsiębiorczy”.....	29

Opracowanie:

Karolina Wróblewska
Joanna Naliwajko
Artur Kotliński

Projekt, skład i przygotowanie do druku:

Grzegorz Grzelak

Druk: Bimart s.c.

Fundacja Edukacji Europejskiej

ul. 1-go Maja 112
58-305 Wałbrzych
tel. /fax (074) 849-21-33 (34)
sekretariat@fec.hm.pl
www.fec.hm.pl

Część 1. Ale o co chodzzzzziiii...!

Projekt wymyślony został dla Was. Dlaczego i po co? Obszerniejsze uzasadnienie znajdziecie w części 3 publikacji. Tutaj możecie dowiedzieć się ogólnych informacji o celach kampanii i o tym, jakie działania składają się na przedsięwzięcie „Zostań Przedsiębiorcą!”. No i oczywiście o tym, co będzie się kiedy działo...

1. Projekt finansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

2. Celem ogólnym naszego projektu jest:

» promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na Dolnym Śląsku

3. Cele szczegółowe to:

- » przeprowadzanie kampanii promocyjno-informacyjnej sprzyjającej budowaniu postaw przedsiębiorczych wśród osób do 25 roku życia, zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej
- » przełamanie barier wśród studentów, związanych ze strachem przed samozatrudnieniem
- » kompleksowa informacja i upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu prowadzenia firmy
- » wzrost poczucia pewności wśród osób chcących rozpocząć własną działalność

4. Termin realizacji:

01.09.2008 - 31.07.2009

5. Odbiorcy projektu:

Grupą docelową kampanii są osoby fizyczne zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, do 25 roku życia. Są to studenci 20 uczelni 4 miast Dolnego Śląska:

- » Wałbrzych
- » Legnica
- » Jelenia Góra
- » Wrocław

Część 1. Ale o co chodzzzzzziiiiiii...

Zakładamy oczywiście, że to jesteście Wy!:)

6. Opis zadań w ramach kampanii:

Zadanie 1. Zarządzanie projektem i organizacja - 01.09.2008 - 31.07.2009

My dbamy o projekt, my go planujemy i organizujemy. My się staramy, abyście skorzystali z niego jak najwięcej. To „nasze” zadanie!

Zadanie 2. Promocja kampanii informacyjnej - 01.09.2008 - 31.07.2009

Podczas tego zadania, wspólnie z Wami, chcemy wypromować zarówno postawy przedsiębiorcze, jak i cały projekt. To nasz cel!

Zadanie 3. I spotkanie informacyjne dla studentów (4 miasta, 20 uczelni)

Organizacja spotkań informacyjnych we współpracy z uczelniami oraz ustalenie harmonogramu kolportażu 3 edycji dwumiesięcznika (I-III-V) oraz spotkań informacyjnych „Zakładam firmę”

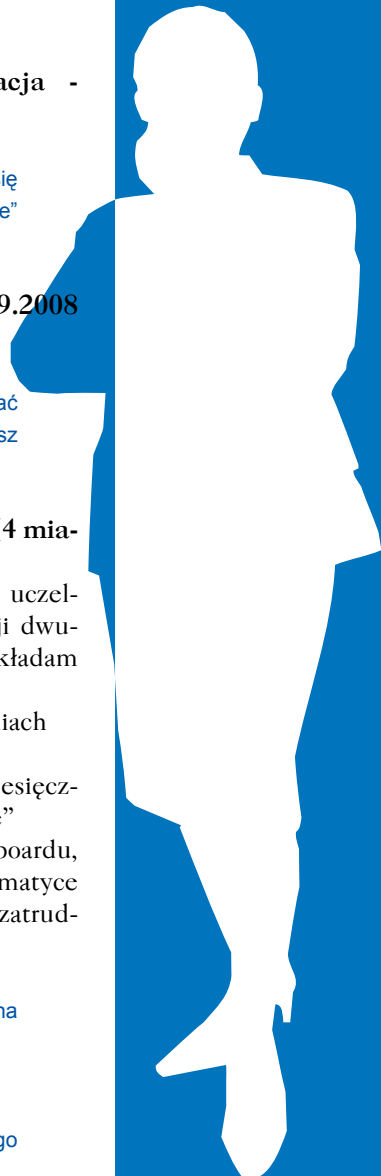
Przeprowadzenie spotkania informacyjnego na 20 uczelniach

- » informacja o projekcie
- » informacja o terminach kolportażu 3 edycji dwumiesięcznika oraz spotkań informacyjnych „Zakładam firmę”
- » informacja o konkursie na najlepszy projekt billboardu, opracowany przez grupy robocze z 20 uczelni o tematyce przewodniej „Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia wśród młodych ludzi”

Jeśli macie tę publikację w ręku, oznacza to, że spotkanie na Waszej uczelni już się odbyło.

Opcje są dwie:

1. Albo w nim uczestniczyliście i dokładnie wiecie, co dalej
2. Albo dokładnie przestudiujcie tę publikację i również się tego dowiecie:)

Zadanie 4. Billboardowa kampania outdoorowa (3 edycje)

Twórcami 3 projektów billboardów są studenci uczelni biorących udział w konkursie na najlepszy projekt.

O tym przeczytacie w części 2.

Zadanie 5. Kolportaż dwumiesięcznika „Zostań Przedsiębiorcą” oraz spotkania informacyjne na 20 uczelniach pt.: „Zakładam firmę”

I znowu opcje są dwie:

1. Jeśli uczestniczyliście w spotkaniu, umówiliście się z prowadzącym na wstępny termin konsultacji.
2. Jeśli nie było Was na spotkaniu, zapytajcie kolegów bądź po prostu szukajcie plakatów informacyjnych na uczelniach. Albo pytajcie w Fundacji!

Spotkania „Zakładam firmę”:

- 3 na każdej z uczelni (po jednym w I, III i V)
- połączone będą z kolportażem dwumiesięczników „Zostań Przedsiębiorcą”, zawierających wiedzę merytoryczną z zakresu źródeł finansowania działalności gospodarczej, biznesplanu i instytucji otoczenia biznesu oraz kompendium wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

UWAGA: Tematy przewodnie konsultacji będą dopasowane do Waszych oczekiwań, które zostały zweryfikowane na spotkaniach informacyjnych. Tak samo będzie z dwumiesięcznikami! Tylko ten przewodnik jest bardziej materiałem informacyjnym o nas i projekcie. Następne będą zawierały wiedzę merytoryczną, której oczekujecie.

Jeśli Was nie było, i tak czekamy na Wasze sugestie!

Do Waszej dyspozycji jest adres zostanprzedsiębiorca@fee.hm.pl i tam zgłaszajcie swoje uwagi.

Zadanie 6. Promocja wyników kampanii promocyjno-informacyjnej oraz zakończenie i podsumowanie realizacji projektu

Część 1. Ale o co chodzzzzzziiiiiiii...

To też chcielibyśmy zrobić z Waszą pomocą. W ramach tego zadania zakładamy przeprowadzenie 4 konferencji dla Was, przedstawicieli uczelni, społeczności lokalnych i władz, upowszechniających kampanię informacyjną, prezentujących wyniki i doświadczenia kampanii.

Zapraszamy Was do aktywnego uczestnictwa i korzystania z projektu. Jeśli chcecie aktywnie się włączyć, zaznaczyć swoje oczekiwania co do konsultacji i publikacji dla Was, piszcie na zostanprzedsiębiorca@fee.hm.pl !

Część 2. Konkurs na najlepszy billboard

Część 2. Konkurs na najlepszy billboard

„Z badań przeprowadzonych w 2004 roku przez Polskie Bada-
nia Outdooru Sp. z o.o. dla systemów AMS i Clear Chanel
wynika, że z reklamą w formie billboardu średnio w ciągu doby
kontakt ma ok. 21000 osób przy przeciętnym czasie kontaktu
z medium wynoszącym 30s.”

Brzmi niezłe, prawda?

Może nie udać nam się osiągnąć takich wyników, ale to
zdanie odpowiada na pytanie, dlaczego w naszym projekcie,
w ramach upowszechniania przedsiębiorczości, postanowiliśmy
skorzystać z tej formy promocji. Myśląc nad koncepcją, jak naj-
lepiej rozpowszechnić twórcze i kreatywne postawy, doszliśmy
do wniosku, iż to studenci najlepiej będą wiedzieli, jak dotrzeć
do swoich rówieśników. Dlatego to właśnie Wy jesteście osoba-
mi, które opracowywać będą projekty billboardów!!

Waszym zadaniem będzie dostarczenie do nas za pośredni-
ctwem poczty elektronicznej swoich pomysłów w takiej formie,
aby można było je wydrukować w formacie billboardu. My za-
pewnimy lokalizację dla 3 zwycięskich projektów, które pojawią
się na Dolnym Śląsku, przede wszystkim w pobliżu uczelni.

Nad pomysłami możecie myśleć od razu! Szczegółowy Re-
gulamin konkursu, w którym określone zostanie:

- » w jakim formacie pliki powinny do nas trafić,
- » na jaki adres e-mail je wysyłać,
- » kto i według jakich kryteriów będzie je oceniał

pojawi się 15 stycznia na stronie internetowej
www.fec.hm.pl/konkurs.

Zdecydowaliśmy się na jeden konkretny termin, ponieważ
spotkania informacyjne dla Was na uczelniach odbywają się
w różnych dniach, chcemy więc, aby wszyscy mieli jednakowe
szanse.

Ogólne warunki konkursu:

- » Podstawowym przesłaniem outdoorowej kampanii billbo-
ardowej jest „Promocja przedsiębiorczości i samozatrud-

Część 2. Konkurs na najlepszy billboard

nienia wśród młodych ludzi”. To Wy wymyślicie, jak to wyrazić i jak zachęcić swoich kolegów do aktywnego działania!

- » Możecie myśleć samodzielnie bądź w grupach! Od Was zależy, jak podpisany będzie autor na projekcie billboardu – czy będzie to jedna osoba, czy grupa z konkretnej uczelni. Wyniki konkursu opublikowane zostaną w dolnośląskiej prasie i na portalach internetowych. To też od Was zależy, czy chcecie występować jako autorzy indywidualnie czy jako grupa.
- » Trzy zwycięskie billboardy kolejno zostaną umieszczone na okres miesiąca w 50 lokalizacjach na Dolnym Śląsku.

Zapraszamy Was do twórczego myślenia! Chyba miło zostać autorem projektu, który będzie mógł zobaczyć każdy mieszkaniec Dolnego Śląska... A może Wasz pomysł, Wasze przesłanie, stanie się inspiracją dla kolegów z innych uczelni, aby coś kreatywnego zrobili ze swoim życiem??

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt, czyli uzasadnienia słów kilka

Część 3a. Fundacja realizuje projekt, ponieważ...

W tym miejscu trochę opowiemy o tym, dlaczego realizujemy ten projekt i skąd w ogóle się nam to wzięło:).

Fundacja działa już od 6 lat. W tym czasie udało nam się zrobić wiele dobrego dla innych, zarówno w Wałbrzychu, jak i na Dolnym Śląsku i w sąsiednich województwach. Dość rzec, iż przeprowadziliśmy przeszło 60 różnego typu projektów, dofinansowanych z wielu instytucji polskich i zagranicznych. Jeśli chcecie o nich poczytać, proszę bardzo, wszystkie znajdziecie na stronie www.fec.hm.pl.

Nasze projekty zakładają realizację zadań statutowych Fundacji, czyli:

- » wspieranie oświaty, służby zdrowia, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i obywateli poprzez doradztwo, szkolenia, innowacyjne rozwiązania, materiały informacyjne i publikacje,
- » pomoc rzeczowa i finansowa dla ww. grup,
- » doskonalenia zawodowe dla ww. grup,
- » pozyskiwanie środków finansowych z krajowych i zagranicznych źródeł na realizację ww. zadań.

Co robimy zatem?

- » Organizujemy konferencje, szkolenia poruszające tematykę zgodną z celami statutowymi,
- » Prowadzimy działalność wspierającą organizacje młodzieżowe,
- » Organizujemy i prowadzimy ośrodki edukacyjne, w tym przede wszystkim alternatywne placówki edukacji przedszkolnej,
- » Prowadzimy działalność wydawniczą (publikacje m.in. „Jestem Aktywna”, „Jak założyć spółdzielnię młodzieżową”, „Jak żyć w Unii Europejskiej – poradnik dla Polaków”, „Przyjazny pracownik”, „Przewodnik po mediacji. Jak radzić sobie z konfliktami w szkole”),

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

» Wspieramy rozwój przedsiębiorczości..

I tu właśnie się zatrzymamy, aby opowiedzieć o naszym działaniu związanym z upowszechnianiem przedsiębiorczości. Działamy bowiem w tej sferze dość aktywnie...Przechodzimy do meritum:

Projekty Fundacji, związane z promocją przedsiębiorczości:

- rok 2003 -

„Zostanę Przedsiębiorcą” – projekt finansowany ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, dotyczący edukacji przedsiębiorczości wśród młodzieży szkół gimnazjalnych powiatu wałbrzyskiego i organizacji I Powiatowej Olimpiady Przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcie składało się z dwóch etapów:

- » I Etap: warsztaty Przedsiębiorczości dla uczniów przedostatnich klas szkół średnich i nauczycieli pt. „Zostanę Przedsiębiorcą”,
- » II Etap: przeprowadzenie I Powiatowej Olimpiady Przedsiębiorczości.

Liczba odbiorców: 420 uczniów biorących udział w warsztatach poszerzających wiedzę i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości

„Powiatowy Program Wspierania Przedsiębiorczości” – przedsięwzięcie współfinansowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Celem projektu było opracowanie modelu współpracy lokalnych instytucji w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, a także kreowanie postaw przedsiębiorczych poprzez aktywizację bezrobotnych mieszkańców gmin powiatu wałbrzyskiego.

Główne działania w ramach projektu:

- » Konferencja pt.: „Powiatowy Program Wspierania Przedsiębiorczości”,
- » Szkolenia dla bezrobotnych, w tym bezrobotnych absolwentów, o tematyce wybranej spośród priorytetowych kierunków kształcenia, wybranych podczas konferencji (etap I),
- » Organizacja i uruchomienie „Punktu Wspierania Przed-

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

siębiorczości” w Wałbrzychu działającego w porozumieniu z gminami uczestniczącymi w projekcie z obszaru Powiatu Wałbrzyskiego,

- » Stworzenie Internetowego Punktu Wspierania Przedsiębiorczości.

Liczba odbiorców: 25 osób bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach

„Przedsiębiorczość to nie biedaszyby” - Program Edukacji Ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego.

Projekt składał się z następujących etapów:

- » Etap I - Głównym działaniem tej części projektu było przeprowadzenie warsztatów przedsiębiorczości dla uczniów 12 szkół gimnazjalnych w Wałbrzychu pt. „Przedsiębiorczość to nie biedaszyby”,
- » Etap II – Zorganizowanie i przeprowadzenie Wałbrzyskiej Olimpiady Przedsiębiorczości.

Liczba odbiorców: 240 uczniów (20 osób biorących udział w warsztatach w każdej z 12 szkół)

- rok 2004 -

„Młody Przedsiębiorca” - Program Edukacji Ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego.

Główne aktywności projektu:

- » Etap I – Warsztaty przedsiębiorczości dla uczniów wałbrzyskich gimnazjów, z zakresu biznesplanu, ekonomii, podejmowania działalności gospodarczej,
- » Etap II – Regionalny Turniej Przedsiębiorczości.

Liczba odbiorców: 420 gimnazjalistów powiatu wałbrzyskiego

- lata 2005-2006 -

„Agroturystyka – dobry biznes dla seniorów?” – projekt

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

współfinansowany ze środków Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, zakładający wsparcie osób powyżej 50 roku życia, chcących zmienić lub poprawić swoją sytuację na rynku pracy, przede wszystkim poprzez rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Główne działania projektu:

- » Promocja przedsięwzięcia w regionie,
- » Nabór uczestników do przedsięwzięcia - do zasadniczej części projektu zakwalifikowanych zostało 20 beneficjentów,
- » Realizacja szkoleń przygotowujących do podjęcia zatrudnienia w jednostkach samorządu terytorialnego oraz do prowadzenia działalności gospodarczej,
- » Doradztwo psychologiczne i zawodowe związane z podjęciem zatrudnienia oraz przygotowujące do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- » Przyznawanie i wypłata jednorazowego wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej jako refundacja poniesionych przez Beneficjentów przedsięwzięcia kosztów.

Liczba odbiorców: 20 osób powyżej 50 roku życia.

- lata 2005-2007 -

„Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia – powiat jeleniogórski” - projekt finansowany z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.5: Promocja przedsiębiorczości.

Przedmiotem projektu była organizacja kompleksowego wsparcia edukacyjnego, doradczego i finansowego dla studentów ostatnich lat studiów wyższych w Jeleniej Górze oraz absolwentów tych uczelni.

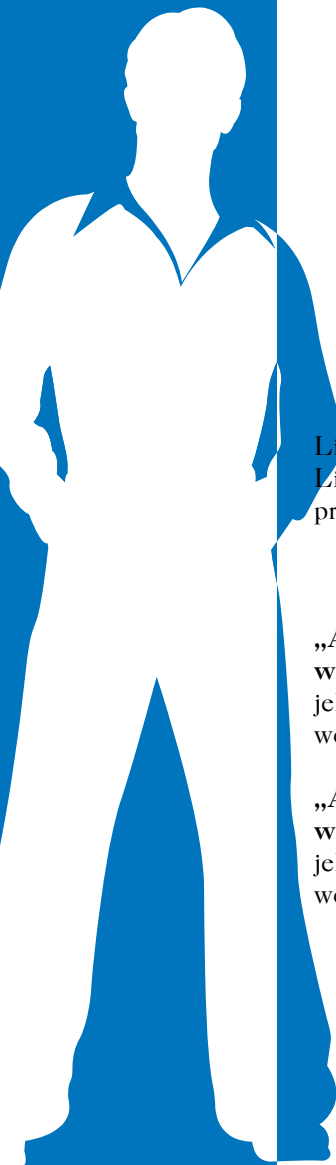
Planowanymi działaniami w ramach projektu została objęta 30-osobowa grupa absolwentów 3 szkół wyższych z Jeleniej Góry.

Działania w ramach projektu:

- » Rekrutacja uczestników - spośród studentów ostatnich lat oraz absolwentów,

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

- » Edukacja przedsiębiorczości - organizacja jednej edycji 180 godzinnego szkolenia,
- » Doradztwo w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia - organizacja obsługi doradczej dla zainteresowanych beneficjentów w zakresie procedur zakładania i prowadzenia własnej firmy,
- » Wsparcie pomostowe - udzielenie wsparcia pomostowego dla zainteresowanych 5 osób, planujących uruchomienie działalności gospodarczej, wsparcie pomostowe przedłużone i jednorazowa dotacja inwestycyjna,
- » Monitorowanie Beneficjentów Ostatecznych - monitorowanie wszystkich uczestników doradztwa w zakresie podjęcia działalności gospodarczej lub znalezienia zatrudnienia.

Liczba odbiorców: 30 studentów.

Liczba założonych mikroprzedsiębiorstw w wyniku realizacji projektu: 5 sztuk.

- lata 2006-2008 -

„Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia – powiat świdnicki” – projekt bliźniaczy z „Akademią...- powiat jeleniogórski”, realizowany na obszarze powiatu świdnickiego we współpracy z uczelniami w Świdnicy.

„Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia – powiat wałbrzyski” - projekt bliźniaczy z „Akademią...- powiat jeleniogórski”, realizowany na obszarze powiatu wałbrzyskiego we współpracy z uczelniami w Wałbrzychu.

Jak widać, pomysł na kampanię „Zostań Przedsiębiorcą” nie wziął się z sufitu...Po prostu od dawna promujemy przedsiębiorczość i będziemy to robić nadal!

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

Część 3b. Projekt jest realizowany przez Fundację, ponieważ...

Tutaj napiszemy trochę o tym, jakie przesłanki przyświecały nam w momencie tworzenia projektu „Zostań Przedsiębiorcą! – kampania promocyjno-informacyjna dla studentów dolnośląskich uczelni”. Zdecydowaliśmy się na kampanię, ponieważ chcemy upowszechniać postawy przedsiębiorcze i podnieść poziom wiedzy młodych ludzi z zakresu podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

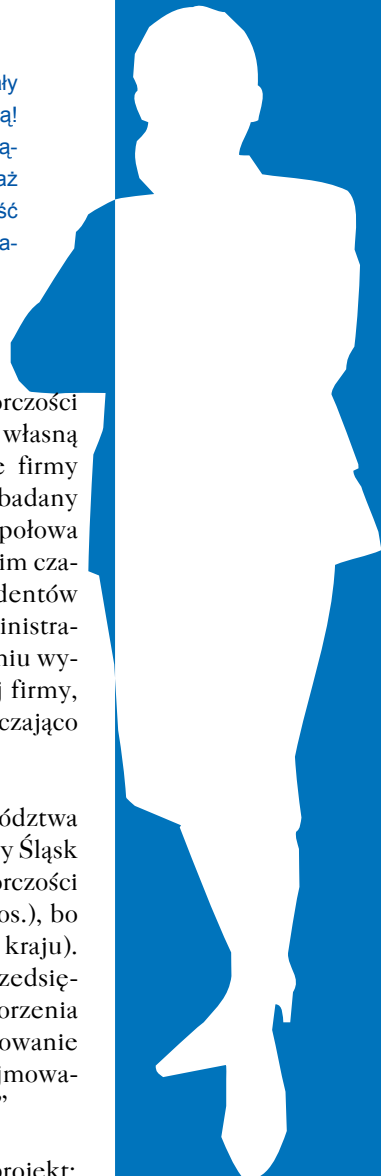
A dlaczego?

„Badania Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości jasno mówią, że ponad 60% studentów chce założyć własną działalność gospodarczą. 16% z nich rozważa założenie firmy w dłuższym czasie od zakończenia studiów, co trzeci badany chce założyć firmę już podczas trwania studiów, prawie połowa chce to uczynić zaraz po uzyskaniu dyplomu lub w krótkim czasie po ukończeniu studiów. Około jednej czwartej respondentów chciałaby pracować w korporacji, a zaledwie 2,5% w administracji państwowej. Połowa studentów uważa, że po ukończeniu wybranych studiów będzie gotowa do prowadzenia własnej firmy, natomiast co trzecia osoba uważa, że nie będzie wystarczająco przygotowana do biznesu”

„Na podstawie danych zawartych w RPO dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 można określić, iż Dolny Śląsk charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 os.), bo równym w końcu 2006 roku 105,1 wobec 95 (średnia w kraju). Jednakże ze względu na to, iż sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) odgrywa dominującą rolę w procesie tworzenia nowych miejsc pracy w gospodarce, konieczne jest budowanie odpowiednich podstaw i warunków sprzyjających podejmowaniu samodzielnej aktywności w tym sektorze gospodarki”

To są odpowiedzi na pytanie, dlaczego realizujemy ten projekt:

Skoro poziom podejmowania samodzielnej aktywności przez studentów jest tak wysoki – należy to pielęgnować.

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

Skoro studenci uważają, że nie mają dostatecznie szerokiego zakresu wiedzy, aby prowadzić własny biznes, należy to sukcesywnie zmieniać.

Poniżej przeczytajcie jeszcze kilka słów uzasadnień...

Przedsiębiorczość utożsamiana jest najczęściej z gotowością do podejmowania ryzyka, chęcią samorealizacji, kreatywnością, elastycznością czy wreszcie innowacyjnością. Świadomość znaczenia przedsiębiorczości dla rozwoju społeczno-gospodarczego jest coraz powszechniejsza. Polska jest przykładem kraju, w którym skłonność do podejmowania własnej działalności gospodarczej jest bardzo duża. Ponad 95% istniejących przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa, będące konsekwencją urzeczywistnienia pomysłu „na swój własny biznes”.

Wciąż istniejące słabości otoczenia instytucjonalnego nie sprzyjają rozwojowi przedsiębiorstw. Jedną z głównych barier działalności jest zbyt rozbudowane prawo o niskiej jakości i częste zmiany w przepisach. Obowiązujące prawo gospodarcze generuje liczne obciążenia administracyjne. Przedsiębiorcy zwracają uwagę na takie problemy, jak nadmierna wysokość podatków i opłat przewidzianych prawem, liczne i uciążliwe kontrole, opieszałość sądownictwa gospodarczego czy skomplikowany inwestycyjny proces budowlany. Coraz częściej wskazywany jest również problem braku odpowiednio wykwalifikowanych kadr.

Polska gospodarka jak nigdy dotąd teraz potrzebuje ludzi przedsiębiorczych, zdolnych do organizowania śmiałej, racjonalnej, rynkowo zorientowanej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa marzą o pracownikach energicznych, pomysłowych, skutecznych. Jest też coraz lepszy czas dla samodzielnego podejmowania działalności, opierającej się na własnych koncepcjach, odważnych wizjach, mądrym marketingu i rzetelnej kalkulacji ekonomicznej. Młodzi wykształceni ludzie szukający dla siebie miejsca w biznesowej rzeczywistości, na rynku pracy, jak nigdy wcześniej, potrzebują obok wiedzy, talentu, pracowitości – także cech przedsiębiorczych. Są wg młodych ludzi trzy główne filary, na których zbudować można most do sukcesu, gdy rozpoczyna się działalność gospodarczą: kapitał, wiedza oraz praca. Gwa-

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

rancją powodzenia jest zastosowanie wszystkich trzech filarów, uzupełnionych jeszcze o kolejny – przedsiębiorczość.

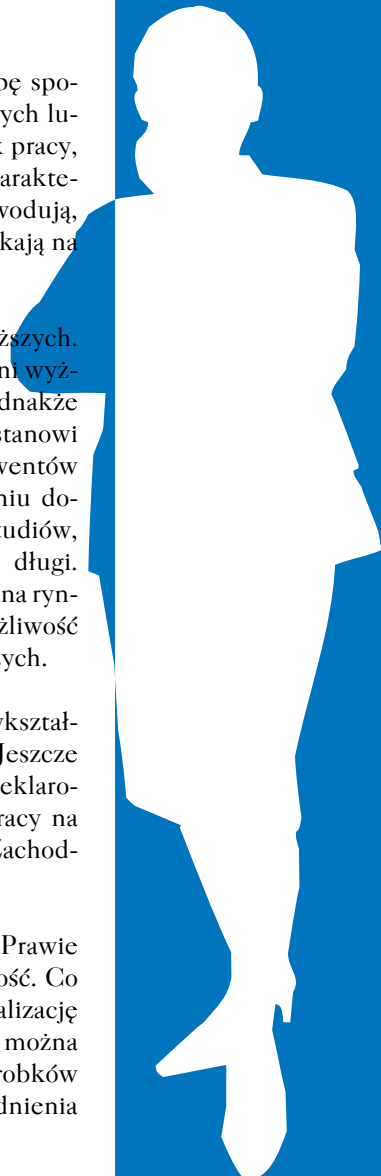
Absolwenci na rynku pracy stanowią szczególną grupę społeczno - zawodową. Jest ona reprezentowana przez młodych ludzi, którzy nierzadko po raz pierwszy wkraczają na rynek pracy, poszukując zatrudnienia. Realia rynku pracy w Polsce, charakteryzującego się wysokim stopniem nierównowagi, powodują, że młodzi ludzie bez doświadczenia zawodowego napotykać na poważne bariery zatrudnienia.

Do tej grupy należą również absolwenci uczelni wyższych. Na początku lat 90-tych ubiegłego stulecia dyplom uczelni wyższej stanowił poważny atut w ubieganiu się o pracę, jednakże po 15 latach, również i w tej grupie zjawisko bezrobocia stanowi poważny problem. Pomimo wysokiej aktywności absolwentów wyższych uczelni w poszukiwaniu pracy oraz zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności jeszcze podczas studiów, okres pozostawania bez zatrudnienia jest niepokojąco długi. Związku z trudną sytuacją absolwentów wyższych uczelni na rynku pracy ważną alternatywą dla pracy najemnej, jest możliwość podejmowania przez nich własnych inicjatyw gospodarczych.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród młodych, wykształconych ludzi mogą być dla niektórych zaskoczeniem. Jeszcze kilka lat temu młodzież akademicka raczej niechętnie deklarowała wolę założenia własnej firmy, częściej myśląc o pracy na etacie lub deklarując i wyjeżdżając do krajów Europy Zachodniej w poszukiwaniu pracy najemnej.

Dlaczego więc młodzi chcą zakładać własną firmę? Prawie połowa studentów ceni sobie samodzielność i niezależność. Co piąty chce sprawdzić swoje możliwości, liczy na samorealizację i zaspokojenie własnych ambicji. W dalszej kolejności można wskazać takie czynniki jak perspektywa wysokich zarobków (wskazuje na to co dziesiąty student) czy pewność zatrudnienia (wskazuje na to co dwudziesty student).

Identyfikując bariery i przeszkody w przedsiębiorczości, studenci wskazywali odpowiednio na nadmierną biurokrację, stawki podatkowe, brak łatwo dostępnych kredytów dla nowotwo-

Część 3. Dlaczego realizujemy ten projekt

rzonych firm. Prawie połowa badanych obawia się konkurencji.

Czy państwo pomaga przedsiębiorczemu studentowi? Połowa badanych ocenia wpływ państwa na przedsiębiorczość jako negatywny, 2/5 jako neutralny. Co dziesiąty nie potrafi go ocenić, zaledwie co trzydziesty uznaje go za pozytywny. Prawie połowa pytanych wyraża nadzieję, że państwo zbytnio nie będzie ingerowało w przedsiębiorczość. Natomiast 2/5 chciałoby aby państwo pomagało w prowadzeniu biznesu. Warto również zauważyć, że zdecydowana większość studentów chce, aby w programach nauczania na ich uczelni znalazł się przedmiot przygotowujący do założenia i prowadzenia własnej firmy.

Część 4. Dobre praktyki, czyli o tym, że jak się bardzo chce, to można...

Poniżej przedstawiamy sylwetki kilku osób, które w latach 2005-2008 uczestniczyły w projektach Fundacji Edukacji Europejskiej, finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości. Przedstawiamy młodych, zdeterminowanych ludzi, którym dzięki ich aktywności i dążeniu do celu udało się założyć małą firmę i rozwijać swoje pomysły i pasje.

MACIEK BARTKIEWICZ

Jelenia Góra, rocznik 1981..

Przedmiot i zakres działalności firmy:

Zakres działalności firmy Maćka „b-Art studio” obejmuje obsługę i aranżację imprez kulturalno – rozrywkowych, wideofilmowanie, archiwizację oraz oprawę wizualną imprez

za pomocą urządzeń wideo – systemu kamer i projektorów; montaż i obróbkę materiałów wideo, reklamę wizualną dla potrzeb lokalnej telewizji.

Zadaliśmy Maćkowi kilka pytań..

Skąd pomysł na to, co teraz robisz i kiedy się urodził w Twojej głowie?

Dosyć późno się to zaczęło, bo dopiero podczas studiów złapałem “pierwszy powiew” filmowej zabawy. Wtedy była to właśnie taka zabawa, gdy podczas juwenaliów biegaliśmy z kolegami z kamerą i rejestrowaliśmy różne gagi. Ten pierwszy bodziec był oczywiście zupełnie naiwny, amatorski i niepoważny, jednak taki fundament - zbudowany na czystej “zajawce” - to chyba najlepsza baza.

Co w tym wszystkim z PASJĄ? Czy Twoja obecna działalność to też PASJA?

Pasja towarzyszyła mi na samym początku - bo, jak wspominałem, to ona była mocą sprawczą. Teraz jest równie ważnym motorem i samorealizacją, która z niej wynika jest jedną z najlepszych rzeczy, jaka mnie spotkała.

Byłeś uczestnikiem projektu Fundacji Edukacji Europejskiej „Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia – powiat jeleniogórski”, finansowanego z Unii Europejskiej, ze środków ZPORR, dzięki czemu otrzymałeś dotację na założenie działalności gospodarczej. Jak wyglądałaby alternatywna ścieżka Twojej kariery, gdyby nie udział w projekcie?

Cała przygoda z FEE to zabawna historia. To, że trafiłem do projektu, było splotem tak wielu różnych wydarzeń i zbiegów okoliczności, że nie wiem, czy więcej w tej historii miałem szczęścia czy rozumu, raczej tego pierwszego. W sporym skrócie to było tak...

Mój pierwotny plan na najbliższy rok miałem taki: wrócić na Cypr (skąd przyjechałem po półrocznym pobycie) i tam pracować jako informatyk, po roku wrócić i kupić kamerę i inne gadżety i jakoś się “rozkręcać”. W międzyczasie zarejestrowałem się jednak w Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze jako bezrobotny, po to by moja siostra mogła otrzymać stypendium socjalne na swojej uczelni. Chcąc- nie chcąc PUP podsyłał mi oferty pracy, które rzecz jasna nie za bardzo mnie interesowały, choć oficjalnie musiałem owo zainteresowanie wykazać... Po kolejnej nieudanej próbie znalezienia mi pracy, zapytano się mnie, czy nie chcę rozpocząć własnej działalności. “Hmmm... niegłupi pomysł” -

Część 4. Dobre praktyki

pomyślałem. Zrezygnowałem więc z wojaży, przeszedłem kurs, dostałem dotację, kupiłem sprzęt.

Decyzja ta, już z tamtej perspektywy wyszła mi zdecydowanie na plus.

Jaki był Twój plan działania na dzień przystąpienia do projektu Fundacji?

Gdy już zdecydowałem się zostać w kraju i uczestniczyć w projekcie, równoległe podczas jego trwania pojawiła się opcja pracy w lokalnej telewizji w Jeleniej Górze - szukano tam operatora - montażysty. Skorzystałem z tej możliwości, gdyż mogłem nauczyć się tam warsztatu, zanim "rozwinę skrzydła".

W telewizji w Jeleniej Górze spędziłem 2 lata, w tym czasie nauczyłem się wszystkiego, co pozwoliło mi samodzielnie realizować różne zlecenia - reklamy, spoty, teledyski, reportaże...

Obecnie współpracuję z Biurem Wystaw Artystycznych w Jeleniej Górze, Teatrem jeleniogórskim - gdzie m.in. archiwizuję spektakle teatralne, portalem e-teatr.tv którego jestem reporterem na terenie kotliny jeleniogórskiej, pracuję też dla telewizji lokalnej w Bolesławcu.

MARCIN NOWAKOWSKI

Wałbrzych, rocznik 1985....

czyli o tym, że „jeśli masz cel w życiu i nie zboczysz ze swojej ścieżki, to go osiągniesz”. www.brostudio.pl

Przedmiot i zakres działalności firmy:

Firma świadczy następujące usługi:

1. Projektowanie stron i aplikacji internetowych (Systemy Zarządzania Treścią, Sklepy internetowe) w oparciu o najnowsze technologie i standardy sieciowe,
2. Tworzenie grafiki przygotowanej do druku i Internetu,
3. Kampanie reklamowe w Internecie (banery reklamowe, i-marketing, ulotki),
4. Prowadzenie szkoleń,
5. Fotoretusz, fotomontaże i korekcja zdjęć,
6. Rysunki, ilustracje,
7. Tworzenie ikonki do serwisów i GUI,
8. Elementy wizualizacji przedsiębiorstwa (logotypy, pa-

Część 4. Dobre praktyki

- pier firmowy, wizytówki),
- 9. Nadruki na koszulki,
- 10. Sieci komputerowe LAN i WiFi.

Marcin jest uśmiechniętym, młodym człowiekiem, który wraz z bratem bliźniakiem znalazł pomysł na świetny biznes. Zamiłowanie do komputerów zaczęło kiełkować w głowach braci już w szkole średniej, do której razem uczęszczali. Już wtedy mieli konkretnie sprecyzowane zamiłowania: Marcin zainteresował się programowaniem, natomiast Michał grafiką komputerową. Pierwsze projekty powstawały, gdy bracia mieli po 16 lat. Ich firma to przykład na to, jak pasję można przekształcić w swoją zarobkową działalność.

Dziś na stronie firmy Brostudio można przeczytać:

„Jesteśmy kreatywną i profesjonalną firmą zorientowaną przede wszystkim na Internet, reklamę oraz multimedia. Zajmujemy się tworzeniem zaawansowanych stron, aplikacji internetowych oraz grafiką przeznaczoną dla branży reklamowej i internetowej.

Za kodowanie i tworzenie stron internetowych odpowiada Marcin Nowakowski, który zafascynował się “sztuką programowania” w 2003 r., co owocuje teraz

znakomicie wykonanymi aplikacjami internetowym wspierającymi najnowsze technologie oraz pełną zgodnością ze standardami sieciowymi W3C.

Dzięki ciągłemu kształceniu i pasji, jest w stanie wykonać niemal każdy projekt dla klienta, dobierając przy tym odpowiednie metody projektowania aplikacji działających w internecie - od prostych stron internetowych, po skomplikowane rozwiązania biznesowe.

Grafiką na potrzeby WWW oraz wszelaką formą reklamy interne-

Część 4. Dobre praktyki

towej zajmuje się Michał Nowakowski, który jest fascynatem tworzenia sztuki nowoczesnej za pomocą najnowszych technologii. Posiada on spore umiejętności i doświadczenie w dziedzinie grafiki komputerowej, którą zajmuje się od 2001 roku. (...)

Grafika to jego pasja. Ciągłe doskonalali swoje umiejętności. Doskonałe zna programy firmy Adobe, Macromedia, potrafi połączyć najlepsze funkcje programów Swift 3d, Swish Max, 3ds Max i innych. Łącząc ich unikalne funkcje i możliwości ze sobą powstają bardzo ciekawe i przyjemne dla oka projekty. Dla niego nie ma rzeczy niemożliwych”

Marcin obecnie studiuje we Wrocławiu. Choć jest dość młody, dzięki swym konkretnie sprecyzowanym wizjom, ma już dość spore doświadczenie zawodowe. Jeszcze przed ukończeniem 20 roku życia odbył swój pierwszy staż zawodowy. Szybko jednak odkrył, że praca „u kogoś” to nie to, o co mu dokładnie chodziło. Został freelancerem i zaczął sam oferować swoje usługi dużym firmom, współpracując z nimi głównie przez Internet. Rozpoczął zaoczne studia w Wyższej Szkole Zarządzania i Informatyki „Copernicus” we Wrocławiu i oczywiście postawił wraz z bratem na własną firmę. Aby móc profesjonalnie pracować, za pierwsze zarobione pieniądze kupili profesjonalne oprogramowanie Adobe. Potem już wszystko zmierzało tylko w jedną stronę – w stronę działania tylko i wyłącznie na własny rachunek.

Dzisiaj firma Marcina ma stałych zleceniodawców z Wrocławia, Warszawy, Poznania i zaczyna współpracować z firmami z zagranicy. Na przestrzeni półtora roku od momentu uruchomienia działalności gospodarczej, bracia poszerzyli swoją ofertę m.in. o nadruki na koszulki i sklepy internetowe.

Marcin twierdzi, że udział w projekcie „Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia” tak naprawdę tylko przyśpieszył coś, co i tak by się wydarzyło. Uzyskana dotacja pozwoliła zakupić nowy sprzęt komputerowy, na który po prostu musieliby zarobić.

Motto Marcina „jeśli masz cel w życiu i nie zбочysz ze swojej ścieżki, to go osiągniesz” jest proste, ale jakże prawdziwe! Obaj z bratem często pracowali przez całe wakacje, czytali, uczyli się i projektowali, aby pozyskiwać wiedzę na temat nowych technologii internetowych i nie wypaść z wprawy. To po prostu kwestia samozaparca i dążenia do celu. Marcin codziennie rano

wstaje o godzinę wcześniej po to, aby mieć czas i „świeży umysł” na fachową książkę, argumentując, że to przecież 7 godzin w tygodniu na naukę i zdobywanie nowej wiedzy! A ta nowa wiedza oczywiście procentuje...

BARTOSZ KRASICKI

Wałbrzych, rocznik 1983...

Przedmiot i zakres działalności firmy:

Transport osób w ramach współpracy z korporacją Taxi Mercedes

Bartka pomysł na sukces nie polegał na wymyślaniu czegoś zupełnie nowego czy poszukiwaniu nisz rynkowych. Bartek jest przykładem na to, że można zorganizować dochodową działalność, dzięki udanym rozmowom z dużą korporacją, w tym przypadku taksówkarską. Oddajemy głos Bartkowi...

Pomysł powstał zaraz po tym, gdy dowiedziałem się o kursie Fundacji... ale na początku był to jeden z wielu pomysłów, które gdzieś tam powstawały... chciałem otworzyć działalność i mieć coś swojego, ale chciałem być pewny, że to będzie realne. Miałem kilka innych pomysłów, które na pewno były ciekawsze, ale i bardzo ryzykowne, jednak pewny kurs dał mi szansę, której nie chciałem stracić, dlatego pomysł z taksówką... miałem kilku znajomych którzy powiedzieli mi, jak to wygląda „od wewnątrz” i podjąłem decyzję, że przedstawię swój pomysł na zajęciach.

To, co robię, wbrew pozorom ma coś z tego, co zawsze chciałem robić. Mój tato jeździł Tirami i od małego woził mnie nimi po Polsce:). Łatwo złapać bakcyła do kierownicy, zwłaszcza gdy robi to Twój autorytet, a kto ma większy autorytet dla syna, jak nie jego ojciec?? Tata wiedział, że praca „na tirach” wiąże się z długimi wyjazdami, życiem poza domem i ciężką pracą, dlatego chciał, żebym skończył studia i robił coś innego. Po studiach usłyszałem o waszym projekcie, potem pomysł i jakoś tak wyszło, że pracuje za kierownicą...czyli robię coś, co zawsze chciałem robić, tylko w innej formie, niż tata, „widzę dom”, bo pracuje na miejscu i, co najważniejsze, jazda samochodem mnie odpręża, więc po części odpoczywam w pracy:).

Część 4. Dobre praktyki

...Nigdy nie myślałem, jak by to było, gdybym was nie spotkał... myślę, że nie robiłbym tego, co aktualnie robię, bo to FEE pokazała mi jak prowadzić działalność, jak wyeliminować ryzyko, jak sobie z tym wszystkim radzić... daliście mi szansę, ja ją po prostu wykorzystałem... nie wiem czy bez was w ogóle pojawiłby mi się w głowie ten pomysł... pewnie nie, pewnie robiłbym coś, co nie dałoby mi możliwości dalszego rozwoju siebie. Dzięki FEE dowiedziałem się jak zaistnieć na rynku jako samodzielna firma i dzięki temu powoli realizuję już kolejny pomysł na własną firmę, tym razem większą, więc zatrudnię w niej ludzi. Tak więc wiedza zdobyta w FEE i dotacja z Unii Europejskiej w moim przypadku będą mieć większy skutek, niż było to zamierzone:).

KATARZYNA DANIELAK

Wałbrzych, rocznik 1982...

Przedmiot i zakres działalności firmy:

Działalność przedsiębiorstwa można podzielić na dwie czynności - pierwszą będzie produkcja z wykorzystaniem haftu np. poduszki.

Drugą czynnością jest usługa haftu komputerowego wykonywana na gotowych rzeczach takich jak np. koszulki, ręczniki, odzież robocza. Usługa kierowana w szczególności do większych firm.

Towary i usługi są sprzedawane bezpośrednio firmom w ich siedzibach oraz za pomocą internetu i w sklepach. Z oferty internetowej mogą korzystać również klienci indywidualni.

Podsumowując firma oferuje:

1. Haftowanie wzorów z szablonu.
2. Haftowanie np. logo, znaków firmowych dla potrzeb firm.
3. Haftowanie wzorów projektowanych na potrzeby klienta.
4. Produkcja i sprzedaż gotowych produktów z wykorzystaniem haftu komputerowego.

Usługa haftu komputerowego jest oferowana zarówno na rynek lokalny jak i krajowy za pomocą sprzedaży przez Internet.

Kasia opowiada:

Haftem komputerowym zainteresowałam się w 2006 roku, kiedy przebywałam wraz z rodziną na wakacjach nad morzem. Przy jednym z zejść na plażę stał chłopak, z dziwną jak dla mnie wtedy maszyną, na której haftował czapki z różnego rodzaju napisami. Postanowiłam kupić taką czapkę dla mojego syna. Na czapce przy mnie zostało wyhaftowane imię mojego dziecka. Pomysł tak mi się spodobał, że gdy wróciłam z urlopu, zaczęłam interesować się hafciarkami.

Kiedy zorientowałam się, że jest nisza na lokalnym rynku w usługach haftu komputerowego, uznałam, że to dobry pomysł na interes. Musiałam jeszcze tylko znaleźć środki na zakup maszyny. Tu akurat z pomocą przyszła Fundacja, która organizowała nabór do projektu „Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia - powiat wałbrzyski”, w którym postanowiłam wziąć udział. Myślę, że gdybym nie otrzymała dotacji z Unii Europejskiej, starałabym się o kredyt z Powiatowego Urzędu Pracy na otwarcie działalności. Nie byłby to tak wysoki kredyt jak dotacja unijna, ale resztę środków starałabym się pozyskać, biorąc pożyczkę w zwykłym banku.

Kiedy zorientowałam się, że jest nisza na lokalnym rynku w usługach haftu komputerowego, uznałam, że to dobry pomysł na interes. Musiałam jeszcze tylko znaleźć środki na zakup maszyny. Tu akurat z pomocą przyszła Fundacja, która organizowała nabór do projektu „Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia - powiat wałbrzyski”, w którym postanowiłam wziąć udział. Myślę, że gdybym nie otrzymała dotacji z Unii Europejskiej, starałabym się o kredyt z Powiatowego Urzędu Pracy na otwarcie działalności. Nie byłby to tak wysoki kredyt jak dotacja unijna, ale resztę środków starałabym się pozyskać, biorąc pożyczkę w zwykłym banku.

Przystępując do projektu „Akademia Przedsiębiorczości i Samozatrudnienia - powiat wałbrzyski”, byłam głównie nastawiona na to, że zdobędę cenne doświadczenie dzięki wsparciu szkoleniowo - doradczemu, które miało przygotować mnie do prowadzenia własnej firmy. Uczestnicząc w projekcie byłam nastawiona na to, że otworzę działalność gospodarczą.

Otrzymana dotacja bardzo pomogła mi w zrobieniu „pierwszego kroku” w osiągnięciu swojego celu. Gdyby nie ona musiałabym starać się o środki z innych źródeł, co z pewnością wydłużyłoby czas powstania mojej firmy.

Część 4. Dobre praktyki

Pasję w mojej działalności odnajduję wtedy, gdy mam możliwość stworzenia czegoś nowego, niepowtarzalnego. Często bywa tak, że wymyślam coś, co potem podoba się wielu osobom, które stają się moimi stałymi klientami.

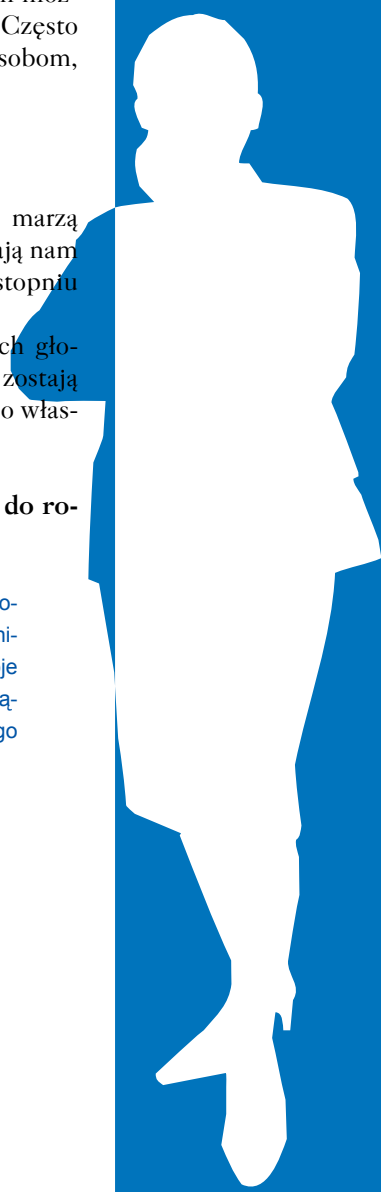
A tu Kasia ma coś dla Was:

Chciałabym zaznaczyć wszystkim osobom, które marzą o swojej firmie, że warto skorzystać z możliwości, jakie dają nam w tej chwili dotacje z UE. Otrzymane środki w dużym stopniu pozwalają zrealizować marzenia o własnej firmie.

Dzięki dotacjom pomysły, które rodzą się w Waszych głowach, mogą być realizowane i wdrażane w życie i nie zostają tylko w sferze marzeń. Każdy z Was, kto poważnie myśli o własnym biznesie musi wierzyć w to, co chce robić...

Wniosek płynący z części 4.... Bierz się, studencie, do roboty!

Jeśli człowiek (również młody) chce działać aktywnie, ma pomysły i wizję swojego działania, poszukuje możliwości uczestnictwa w różnego rodzaju szkoleniach, weźmie swój los w swoje ręce, jest zdeterminowany, pewny swego i dostrzega pojawiające się okazje, to ...najpewniej mu się uda działać tak, jak tego chce - samodzielnie!.

Część 5. Poradnik „Uczę się być przedsiębiorczy”

Podjęcie działalności gospodarczej na własny rachunek jest marzeniem coraz to większej liczby ludzi i coraz większej liczbie ludzi się to udaje. Największe szanse na podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej mają tzw. ludzie przedsiębiorczy.

Przedsiębiorczość jest ideą, która ma doprowadzić do istotnych zmian w systemie gospodarczym kraju.

Ale przedsiębiorczość to nie tylko ekonomia!

Przedsiębiorczość to również postawa, która pozwala poznać siebie jako istotę aktywną, wierzącą we własne siły i możliwości. Trzeba je tylko w sobie odkryć, dać sobie szansę i przekonać się jak to się robi.

Co więc musisz znać by stwierdzić czy jesteś osobą przedsiębiorczą? To opracowanie pozwoli Ci poznać swoje możliwości. Czy wszystkie? Oczywiście że nie, ale to może być świetny początek.

1. AKTYWNOŚĆ

Człowiek przychodzi na świat jako istota aktywna.

AKTYWNOŚĆ JEST PODSTAWOWĄ WŁAŚCIWOŚCIĄ ISTOT ŻYWYCH, SPOSOBEM ICH ISTNIENIA

AKTYWNOŚĆ jest właściwością indywidualną jednostki, polegającą na większej niż u innych częstości i intensywności jakiegoś rodzaju działań¹

AKTYWNOŚĆ to ogół czynności podejmowanych przez jednostkę oraz właściwość indywidualna, wyróżniająca daną jednostkę wśród innych ze względu na dużą częstotliwość i intensywność podejmowania działań jakiegoś rodzaju²

¹ W. Okoń.; Słownik pedagogiczny, PWN Warszawa 1984

² J. Strejłau, A. Jurkowski, Z. Putkiewicz.; Podstawy psychologii dla nauczycieli; PWN, Warszawa 1977

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

AKTYWNOŚĆ człowieka ma określony cel, któremu podporządkowany zostaje jej przebieg. Im bardziej cel jest atrakcyjny i ciekawy, tym większą wywołuje motywację i zainteresowanie.

Jak sam widzisz, aktywność jest podstawową cechą człowieka. Jest to również podstawowa cecha człowieka przedsiębiorczego. Sprawdź więc czy jesteś aktywny.

Ćwiczenie 1:

Określ czynniki które motywują Cię do działania. Staraj się wymieniłoć choć po 5 w każdym z kryteriów:

EKONOMICZNE:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

SPOŁECZNE:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

INDYWIDUALNE:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Źródło: Opracowanie własne autora

Udało się? Super!

Jak powinieneś to interpretować?

Jeśli najwięcej czynników determinujących Cię do działania

jest czynnikami:

EKONOMICZNYMI - to jesteś osobą nastawioną na działanie przynoszące wymierne efekty pieniężne. Masz duże szanse stać się przedsiębiorcą i w sposób skuteczny prowadzić firmę. Zrobisz wszystko by zarobić w swej firmie pieniądze, podejmując często decyzje ryzykowne i nierutynowe.

SPOŁECZNYMI – to jesteś osobą nastawioną na relacje międzyludzkie. Lepiej schowaj bardzo głęboko do szuflady marzenia o własnej firmie, bo zamiast efektów w postaci pieniądza będziesz widział człowieka, który będzie je dla Ciebie zarabiał. I to właśnie jego będziesz doceniał i dla niego będzie Twoja firma.

INDYWIDUALNYMI - to jesteś osobą, która będzie się świetnie realizować zarówno jako przedsiębiorczy pracownik, jak i prowadzący firmę (niekoniecznie własną). Zależy to wyłącznie od celów jakie sobie określisz oraz osób jakie Cię otaczają. Jeśli oni będą aktywni to i Twoje cele będą szczytne.

2. SAMOOCENA

„Ja” - bardzo często zastanawiasz się kim jesteś, co potrafisz i czy jesteś w stanie sprostać rzeczywistości.

Jak możesz tłumaczyć to pojęcie? Termin ten chociaż często używany i ma swoje znaczenie potoczne, niełatwo do zdefiniowania. W ujęciu „Ja” musi się znaleźć miejsce na Twój aspekt fizyczny (ciało), na zdefiniowaną społecznie tożsamość (włączając w to Twoje role i związki), osobowość i wiedzę na swój własny temat (tzn. pojęcie i rozumienie własnego Ja).

„Ja” powinieneś rozumieć jako aktywny czynnik, podmiot podejmujący decyzje i inicjujący działania.

Wyróżniamy następujące rodzaje „Ja”:

1. JA prywatne – które odpowiada temu, jak ludzie spostrzegają sami siebie, jak Ty postrzegasz siebie;
2. JA publiczne – które określa, jak inni ludzie Cię odbierają;
3. Ja kolektywne – odnosi się do Twojego poczucia przy-

należności do danej grupy społecznej.

W całym systemie wiedzy o świecie jest pewien fragment zupełnie szczególny. Obejmuje on informacje, które nie są uporządkowane i udokumentowane, ale mające duży wpływ na Twoje postępowanie. Są to informacje o własnej osobie, czyli coś, co nazywamy obrazem samego siebie.

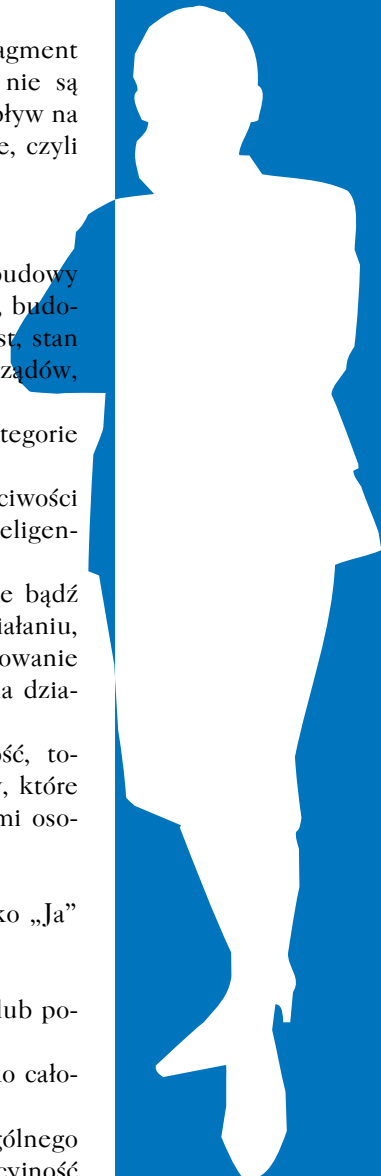
Na jego treść składają się trzy grupy cech:

1. cechy fizyczne, które obejmują właściwości budowy i funkcjonowania organizmu (wygląd zewnętrzny, budowa ciała i ewentualne defekty tej budowy, wzrost, stan zdrowia, funkcjonowanie poszczególnych narządów, sprawność fizyczna, itp.)
2. cechy psychiczne, wśród których wyróżniamy kategorie właściwości :
  - a) intelektualnych – dość szeroko pojętych (właściwości postrzegania, myślenie, wyobraźnia, uwaga, inteligencja, zdolności, sprawność uczenia się),
  - b) emocjonalnych – (zrównoważenie emocjonalne bądź niezrównoważenie, niepokój, energia w działaniu, sposób reagowania na niepowodzenia, kontrolowanie własnego działania, stosunek do podejmowania działań, wytrwałe dążenie do celu).
3. cechy społeczne (koleżeńskość, prawdomówność, towarzyskość, złośliwość, zazdrość) - czyli te cechy, które wpływają na jakość stosunków jednostki z innymi osobami.

Dopełnieniem cech indywidualnych określanych jako „Ja” jest poczucie własnej wartości, czyli inaczej samoocena.

Samoocena (self-esteem) – inaczej ocenianie siebie lub poczucie własnej wartości i szacunku do siebie. Może być:

- » globalna (odnosząca się do Twojej osobowości jako całości),
- » specyficzna (odnosząca się do pewnego szczególnego aspektu Twojej osobowości, jak np. męstwo, atrakcyjność czy wygląd fizyczny),
- » cechą stałą (tzn. niezmienną w czasie),
- » cechą zmienną (zmieniającą się np. w miarę upływu czasu,

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

starzenia się, poznawania).

Na poczucie własnej wartości i szacunku dla samego siebie składa się wiele czynników min.:

- » wiara we własne przymioty,
- » kompetencje,
- » osiągnięcia w różnych dziedzinach (kariera, nauka, sport)

Ćwiczenie 2

Zastanów się przez chwilę i wypełnij kartę samooceny. Staraj się być szczerzy!!!

MOJE MOCNE I SŁABE STRONY (ANALIZA SWOT)	
MOJE MOCNE STRONY	
Według MOJEJ opinii	Według opinii INNYCH
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
MOJE SŁABOŚCI	
Według MOJEJ opinii	Według opinii INNYCH
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

I cóż?

Okazało się iż łatwiej Ci przelać na papier swoje słabości? Okazało się również, że ludzie postrzegają Cię lepiej, niż Ty sam siebie? To naturalne! Spróbuj zatem teraz po poprzedniej analizie wypełnić tą drugą tabelę.

MOJE SUKCESY, MOJE PORAŻKI MOJE SZANSE I EWENTUALNE ZAGROŻENIA	
MOJE SUKCESY	Cechy charakteru i uzdolnienia, którym zawdzięczam te sukcesy
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
MOJE PORAŻKI	Czego się z nich nauczyłem?
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Źródło: Opracowanie własne autora

I co? Znacznie lepiej?

Teraz, kiedy już wiesz, jakie są Twoje słabości, jesteś w stanie zamienić je na szanse rozwoju (np. nie skończyłeś wymarzonej szkoły, to spróbuj wyznaczyć swoje cele i plany do możliwości wyznaczenia takiej ścieżki kariery, która pozwoli Ci ją skończyć choćby w trybie wieczorowym lub zaocznym).

3. ZDOLNOŚCI

Zdolnością nazywamy zespół czynników organicznych i związanych z nimi funkcjonalnie właściwości psychicznych umożliwiających szczególnie sprawne wykonywanie różnorodnych czynności i bardziej skomplikowanych działań.¹

Zdolności to dyspozycje psychiczne pozwalające na rozwój pomysłnej działalności człowieka.²

Tam gdzie stopień sprawności wykonywania jakiegoś działania jest wyższy od średniego, mówimy o **zdolnościach**.³

Człowiek zdolny to ten, który uczy się szybciej i dochodzi do lepszych ilościowo i jakościowo efektów. Zdolności nie możesz utożsamiać z wiedzą, cechami charakteru i umiejętnościami.

Wiedza – zasób wiadomości z jakiejś dziedziny, gałąź nauki, wszelkie zobjektywizowane i utrwalone formy kultury umysłowej i świadomości społecznej powstałe w wyniku kumulowania doświadczeń i uczenia się.

Charakter – właściwy dla danej jednostki zespół cech osobowości określający jej stosunek do własnych zadań (np. solidność), do innych ludzi (np. życzliwość) i do siebie samego (np. zarozumiałość).

Umiejętności – kompetencje, transfer wiedzy w praktyce.

Pozytywny stosunek do własnej osoby i wiara we własne siły

¹ S.Gerstmann, Psychologia, Warszawa 1969 r.

² B.M.Treplow, Psychologia, Warszawa 1965 r.

³ W.Szewczuk, Psychologia, Warszawa 1975 r.

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

są istotą sukcesu w działalności gospodarczej. Szczęście nie jest przypadkowym uśmiechem losu, lecz polega na dostrzeżeniu i właściwej ocenie szans. Ale pamiętaj:

„Niemożliwe jest zrobienie czegoś zarazem szybko i porządnie”.

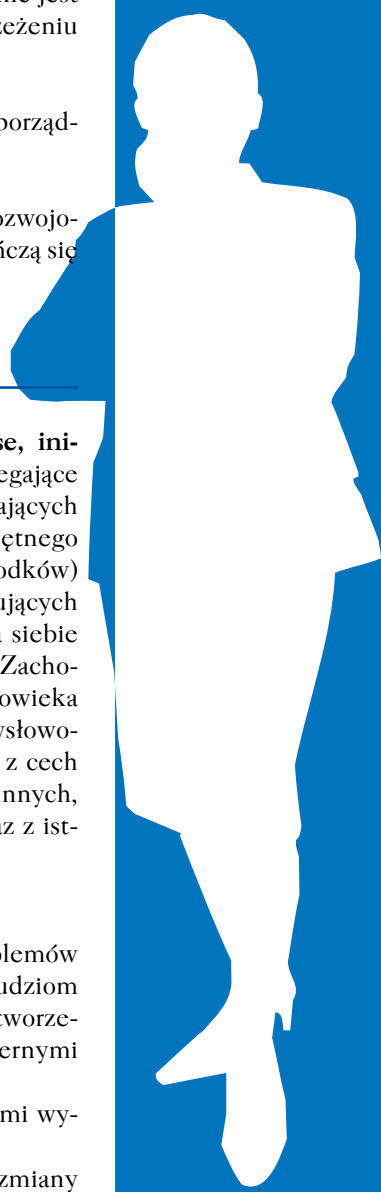
„Pogwałcenie, ignorowanie czy skracanie procesów rozwojowych jest niemożliwością, a wszelkie takie usiłowania kończą się rozczarowaniem i frustracją”.

4. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Przedsiębiorczość - entrepreneurship, enterprise, initiative – to zachowanie człowieka lub organizacji, polegające na poszukiwaniu i stosowaniu nowych rozwiązań wymagających więcej energii, inicjatywy i pomysłowości oraz umiejętnego oszacowania koniecznych nakładów (czasu, wysiłku, środków) i możliwych do osiągnięcia korzyści w obszarze występujących ograniczeń i możliwości, a także skłonność do brania na siebie ryzyka i odpowiedzialności za swoje decyzje i działania. Zachowanie przedsiębiorcze zależy od osobistej dyspozycji człowieka (ludzi) do działania (posiadanie ducha inicjatywy, pomysłowości, zaradności itp.) oraz woli jego działania wynikającej z cech charakteru (np. potrzeba rywalizacji, robienia lepiej od innych, wykazania się nieprzeciętnymi umiejętnościami itp.) oraz z istniejącego systemu.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ to:

- » kierunek myślenia przyjęty w rozwiązywaniu problemów przede wszystkim ekonomicznych, przyznający ludziom prawo do podmiotowości, czyli uczestniczenia w tworzeniu i przekształcaniu gospodarki, w której nie są biernymi wykonawcami, ale inicjatorami działań,
- » zdolność do zorganizowania i zarządzania czynnikami wytwórczymi (pracą, ziemią i kapitałem),
- » zdolność do tworzenia nowej działalności lub jej zmiany na podstawie innowacji (innowacja – zmiana polegająca na zastosowaniu czegoś jakościowo nowego w danej dziedzinie, odstępstwo od tradycyjnej praktyki),

- » otwartość na zmiany, umiejętność wykorzystywania szans i zagrożeń, a także umiejętność uwolnienia się od starych wzorców postępowania,
- » umiejętność dostrzegania, doskonalenia pomysłów w połączeniu z gotowością podejmowania ryzyka.

Jak widzisz z powyższych definicji wynika, iż specyficznym rodzajem zasobu ludzkiego, który odgrywa bardzo ważną rolę w działalności gospodarczej, jest zdolność przedsiębiorcza, zwana po prostu **przedsiębiorczością**.

Sprowadza się ona do:

1. organizowania zasobów ekonomicznych w zyskowne przedsięwzięcie,
2. podejmowania nierutynowych decyzji nadających kierunek działania temu przedsięwzięciu,
3. bycia innowatorem (wprowadzanie na grunt komercyjny tak nowych produktów, technik produkcyjnych lub organizacyjnych, jak i form organizacji biznesu) oraz
4. podejmowania ryzyka działalności gospodarczej.

Człowiek **PRZEDSIĘBIORCZY** zaś to taki człowiek, który prowadzi jakieś przedsiębiorstwo na własny rachunek, właściciel przedsiębiorstwa; przedsiębiorca prywatny, handlowy, rolny, fabrykant, przemysłowiec. Nie unika nowych sytuacji, potrafi znaleźć rozwiązanie, nie boi się ryzyka i wyciąga wnioski ze swoich sukcesów i porażek.

Zachowania przedsiębiorcze człowieka zależą od :

- » osobistych predyspozycji człowieka do działania,
- » jego woli do działania wynikającej z cech charakteru

oraz

- » istniejącego systemu jego motywowania.

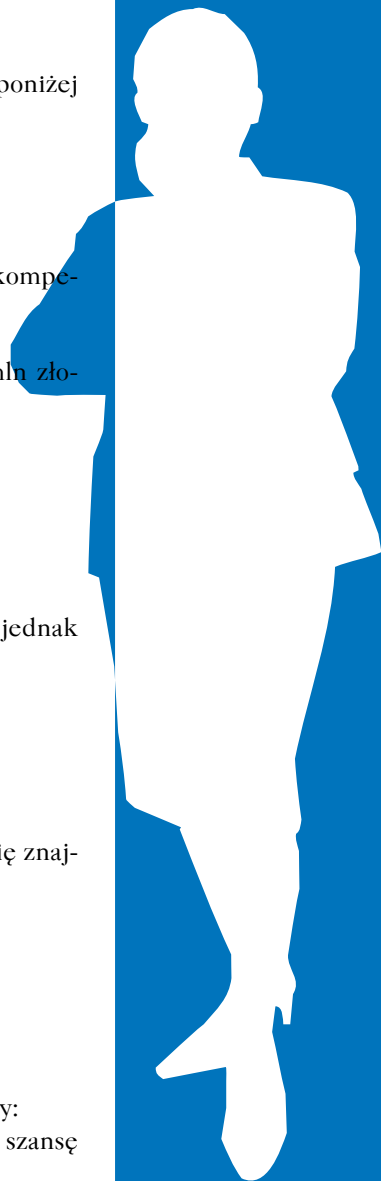
Wiesz już co to przedsiębiorczość, sprawdź więc, czy jesteś człowiekiem przedsiębiorczym.

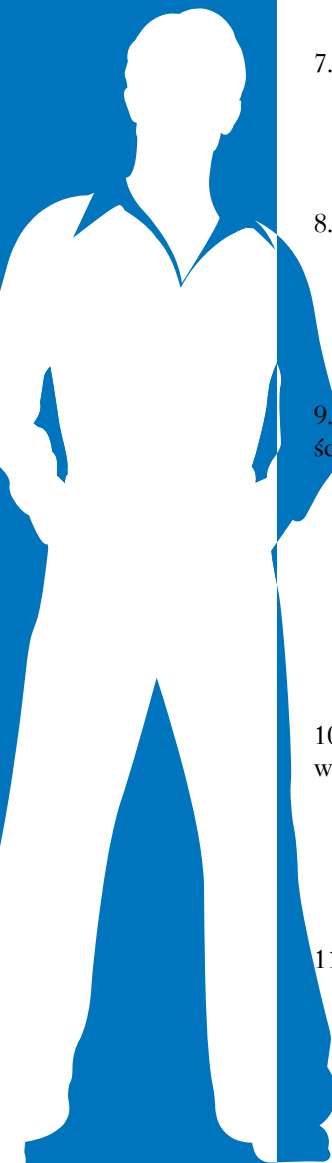
Ćwiczenie 3

Test: Czy jesteś osobą przedsiębiorczą?

Odpowiedz szczerze i zgodnie z prawdą na umieszczone poniżej pytania:

1. Jesteś osobą, która:
  - a) potrafi przekonać innych;
  - b) ulega presji innych osób;
  - c) stawia na swoim tylko gdy wie, że inni nie są zbyt kompetentni w danej kwestii.
2. Co zrobiłbyś z gotówką, gdybyś wygrał w totka 10 mln złotych:
  - a) zainwestował pieniądze na giełdzie;
  - b) kupił obligacje;
  - c) powierzył pieniądze funduszowi powierniczemu.
3. Kiedy musisz z kimś rywalizować:
  - a) szybko się wycofujesz;
  - b) zwykle walczysz do końca, nie zawsze zachowując jednak czyste zasady gry;
  - c) bronisz swojej pozycji, ale nie za wszelką cenę;
4. W gronie znajomych:
  - a) zwykle zajmujesz pozycję lidera;
  - b) jesteś tzw. "szarą myszką";
  - c) twoja postawa zależy od sytuacji i grupy, w której się znajdujesz.
5. Jadąc pociągiem zwykle:
  - a) czytasz gazetę lub książkę;
  - b) podziwiasz widoki za szybą;
  - c) nawiązujesz rozmowę z osobami z przedziału.
6. Obserwując sytuację na rynku pracy uważasz, że należy:
  - a) ciągle szukać nowych, ciekawych ofert, które dają szansę nabycia umiejętności;
  - b) poszukać stabilnej posady nawet kosztem mniejszych zarobków;
  - c) nieustannie podnosić swoje kwalifikacje, aby być coraz

lepszym w swojej dziedzinie.

7. W twoim życiu liczy się przede wszystkim:
  - a) uparte i konsekwentne dążenie do celu;
  - b) spokój i bezpieczeństwo;
  - c) względna stabilizacja z nutką adrenaliny.
8. Który z tych trzech zawodów chciałbyś wykonywać:
  - a) bezpieczną rolę stażysty;
  - b) aktora, ponieważ może zaangażować swoją osobowość w odgrywane role;
  - c) reżysera, ponieważ ma możliwość realizacji swojej wizji.
9. Która z trzech postaci filmowych odpowiada twojej osobowości:
  - a) J-23, czyli nieśmiertelny Kloss - opanowany nawet w beznadziejnych sytuacjach;
  - b) Eddie Murhphy z filmu "Gliniarz z Beverly Hills" - postać, która rozwiązując jedne problemy wciąż popada w kolejne kłopoty;
  - c) James Bond - bo zawsze wychodzi cało z wszystkich kłopotów;
10. Kiedy ktoś (np. nauczyciel, rodzic) w krótkim czasie każe ci wykonać kilka zadań:
  - a) wpadasz w złość i nie możesz sobie ze wszystkim poradzić;
  - b) spokojnie realizujesz powierzone ci zadania;
  - c) część obowiązków odkładasz na kolejny dzień.
11. Kiedy masz wyznaczony cel:
  - a) dążysz do niego bez względu na trudności;
  - b) starasz się osiągnąć cel, lecz czasem brakuje ci sił, by wytrwać do końca;
  - c) gdy pojawiają się trudności szybko się zniechęcasz i poddajesz;
12. Jesteś osobą, która:
  - a) chętnie podejmuje ryzyko, gdyż to dodaje energii;
  - b) lubi spokojny i ustabilizowany tryb życia;
  - c) podejmie ryzyko, ale umiarkowane.

13. Kiedy musisz załatwić w urzędzie jakąś sprawę:
- prosisz o pomoc znajomą, która w nim pracuje;
  - osobiście zajmujesz się tą sprawą;
  - układasz sobie w głowie plan załatwienia całej sprawy.

Odpowiedziałeś szczerze? „Cała prawda” o sobie znajdziesz na końcu rozdziału.

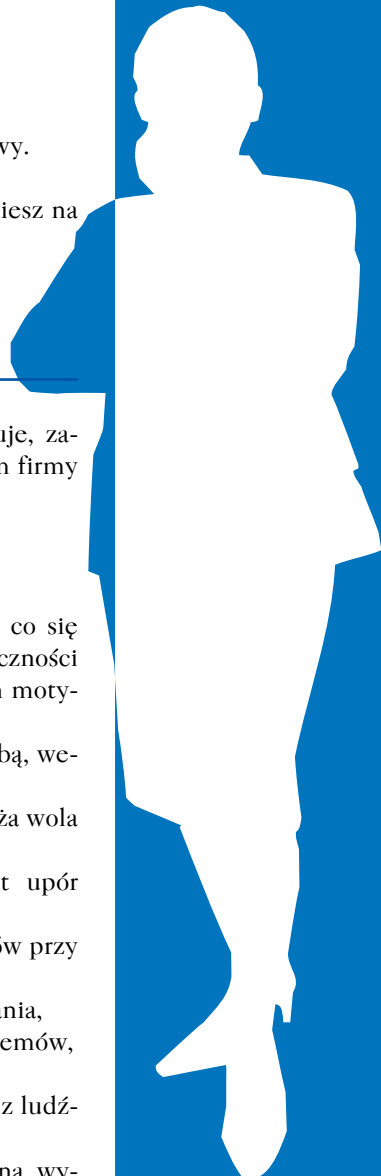
Źródło: www.infor.org.pl

5. PRZEDSIĘBIORCA

PRZEDSIĘBIORCA to człowiek, który organizuje, zarządza i przyjmuje na siebie ryzyko związane z rozwojem firmy i wprowadzaniem na rynek produktów.

Wiesz, co powinno cechować przedsiębiorcę...

- » wysoka potrzeba sukcesu,
- » nastawienie na poszukiwanie zadowolenia z tego, co się robi, a także na osiągnięcie zysków jako efektu skuteczności działania (gromadzenie bogactwa nie jest głównym motywem działalności),
- » samodyscyplina, umiętność kierowania swoją osobą, wewnętrzne poczucie kontroli,
- » wiara we własne siły, poczucie własnej wartości, duża wola bycia niezależnym,
- » wytrwałość, konsekwencja w działaniu, a nawet upór w osiągnięciu ustalonych celów,
- » skuteczność w działaniu, osiągnięcie dobrych wyników przy szybkim tempie i niskich kosztach,
- » umiętność dostrzegania okazji i ich wykorzystywania,
- » zdolność twórczego myślenia i rozwiązywania problemów,
- » optymistyczne myślenie, wręcz entuzjazm,
- » umiętność nawiązywania przyjaznych stosunków z ludźmi (pracownikami, klientami, partnerami),
- » asertywność, energia, odporność psychiczna i fizyczna, wytrzymałość na trudy ciężkiej i długotrwałej pracy,
- » odporność na stres,
- » akceptowanie ryzyka (ale w rozsądnych granicach, bez

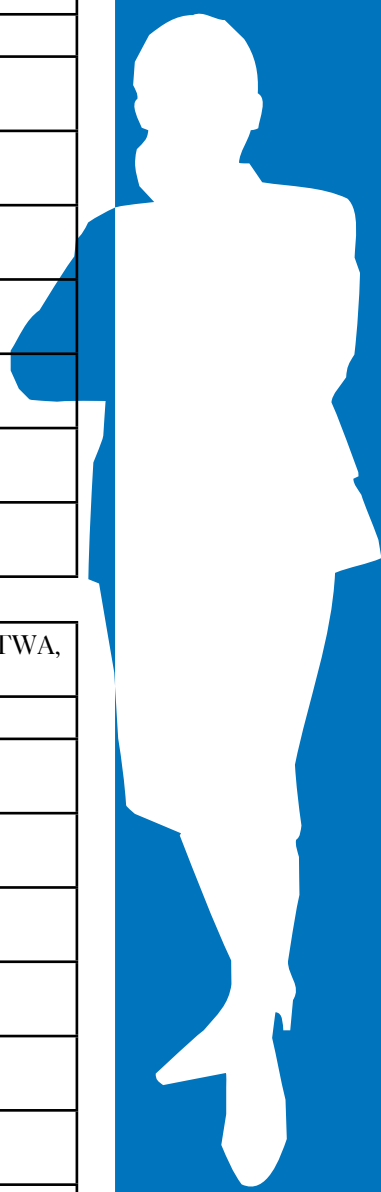

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

Z PUNKTU WIDZENIA TWOJEJ RODZINY	
PLUSY	MINUSY

Z PUNKTU WIDZENIA CAŁEGO SPOŁECZEŃSTWA, KTÓREGO JESTEŚ CZŁONKIEM	
PLUSY	MINUSY

Zródło: Opracowanie własne autora

Oczywiście nie zamierzam Ci ułatwiać zadania, ani sugerować odpowiedzi. Chcę, abyś zdał sobie sprawę, że firma to nie tylko przyjemności.

Porównaj swoje odpowiedzi z rozwiązaniem na końcu rozdziału.

6. ANKIETY I WYNIKI

Przeprowadzona wśród pracodawców ogólnokrajowa ankieta na temat tego, czego oczekują od nowo przyjmowanych pracowników, wykazała, że są to:

1. zdolność uczenia się w miejscu pracy,
2. konkretne umiejętności techniczne,
3. umiejętność słuchania i werbalnego porozumiewania się,
4. zdolność do przystosowania się i twórcze reakcje na niepowodzenia i przeszkody,
5. umiejętność panowania nad sobą, wiara w siebie, motywacja do działań prowadzących do osiągnięcia założonych celów, pragnienie rozwijania własnej kariery i duma z osiągnięć,
6. skuteczność grupowa i interpersonalna, umiejętność współdziałania i prowadzenia pracy zespołowej, umiejętność polubownego rozstrzygania sporów,
7. skuteczne działanie w ramach organizacji, chęć wniesienia wkładu w jej dorobek, potencjalne zdolności przywódcze.

Analizując w/w wymagania pracodawców możesz zauważyć, że większość ofert pracy na rynku zawiera powtarzające się umiejętności i postawy, które są niezależne od oferowanego stanowiska pracy. Są to:

- » komunikatywność (łatwość nawiązywania kontaktów),
- » kreatywność (umiejętność twórczego myślenia),
- » otwartość,
- » umiejętność planowania i osiągania postawionych celów,
- » umiejętność i śmiałość podejmowania decyzji,
- » odpowiedzialność,
- » samodzielność,

- » umiejętność pracy w zespole i zdolności organizacyjne,
- » odporność na stres.

7. KOMUNIKATYWNOŚĆ

Z poprzedniego bloku wiesz już, że komunikatywność jest najbardziej cenioną umiejętnością na rynku pracy. Ale jakie elementy się na nią składają i na co musisz zwrócić uwagę (ewentualnie podszlifować)?

Bardzo w dzisiejszych czasach powszechna obawa przed kontaktami z osobami nieznajomymi ma dwa źródła.

Pierwszym z nich jest obecnie już przestarzały, ale w XIX w. aktualny zwyczaj, że poznawać ludzi można tylko poprzez osoby trzecie, przedstawiające sobie obcych. Było absolutnie niedopuszczalne rozpoczęcie rozmowy z nieznajomą osobą na ulicy. Z biegiem lat na szczęście reguła ta zdezaktualizowała się całkowicie, jednak zakorzenione przez nią w naszych osobowościach lęki pozostały i stały się przyczyną trudności z zawieraniem nowych znajomości.

Drugą przyczyną obawy przed nieznajomymi są nasze własne myśli. Zaniżanie swojej wartości i mówienie “on na pewno nie zechce ze mną rozmawiać”, “nie ma szans, żebym się spodobał” odbiera nam radość i dobrą wiarę przy zawierania znajomości. Postaram się przedstawić Ci kilka sposobów na zmianę swojego podejścia do tej sprawy komunikatywności.

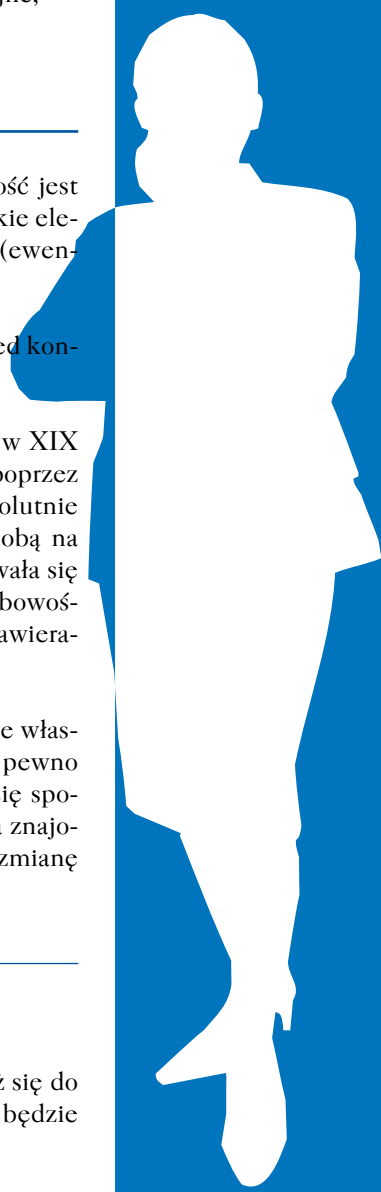
Język ciała

Zbliżenie

Nie obserwuj rozmów z zewnątrz – z oddalenia. Zbliź się do kręgu czy grupy na dystans, z którego dobrze wam się będzie rozmawiało

Pochylenie

Pochylaj się w kierunku rozmówcy. Wyrażasz przez to zaangażowanie i zainteresowanie podczas gdy opieranie się o oparcie

krzesła czy fotela może zostać odebrane jako lekceważenie bądź znudzenie.

Ręce i nogi

Nie krzyżuj rąk i nóg. Postawa taka jest postawą zamkniętą i obronną. Postawa otwarta sygnalizuje, że jesteś gotowy do słuchania.

Kontakt wzrokowy

Czasami kontakt wzrokowy może powodować trudności w skupieniu się na swojej wypowiedzi. Problem ten można rozwiązać skupiając wzrok na innym punkcie twarzy rozmówcy. Jeżeli będzie on odpowiednio blisko oczu większość ludzi nie zorientuje się.

Uśmiech

Nie musisz Ci mówić, że uśmiech to najbardziej uniwersalny sygnał otwartości i zainteresowania

Ruchy

Niech Twój rozmówca widzi co do niego mówisz. Pomagaj sobie gestami, potakuj głową i używaj mimiki

Dotyk

Krótkie dotknięcia ręki czy kolana doskonale komunikują Twoje przychylnie nastawienie. Trzeba jednak bardzo z nimi uważać, żeby nie wzbudzić podejrzeń rozmówcy. Sam najlepiej potrafisz ocenić czy w danym przypadku wskazane jest stosować dotyk, a jeśli tak to jakiego rodzaju.

Wywieranie wpływu

Czasami celem, dla którego wielu z nas komunikuje się z innymi jest wywołanie w nich jakiejś zmiany, spowodowanie, że zachowają się w określony sposób lub coś dla nas zrobią. Słowem - chcemy wyrzucić na nich określony wpływ. Czasami zwykle prośby nie skutkują i wtedy uciekamy się do różnorodnych strategii, prób manipulacji. Często dla wywarcia wpływu na innych używamy metod, które nie tylko są nieskuteczne, ale wręcz mają odwrotne działanie - zwiększają upór i zmniejszają

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

chęć zachowania się w sposób jakiego sobie życzymy. Do takich właśnie nieskutecznych strategii należą groźby (które nawet jeśli na krótką metę mogą być skuteczne to są przyczyną wrogości i niechęci), poniżanie czy dąsy lub wycofanie się. Stosowanie tych metod może nawet doprowadzić do rozpadu związku. Najczęstszą przyczyną dla której ludzie używają nieskutecznych sposobów wpływania na innych jest wychowanie. Jeśli w Twojej rodzinie poszczególni jej członkowie ranili się aby wzajemnie zmienić swoje zachowanie bardzo możliwe, że i Ty będziesz się w ten sposób zachowywał. Postaram się pokazać Ci jak skutecznie i nie szkodząc sobie i innym powodować, że ludzie będą działać po Twojej myśli.

Pozytywne wzmocnienia:

Pochwała

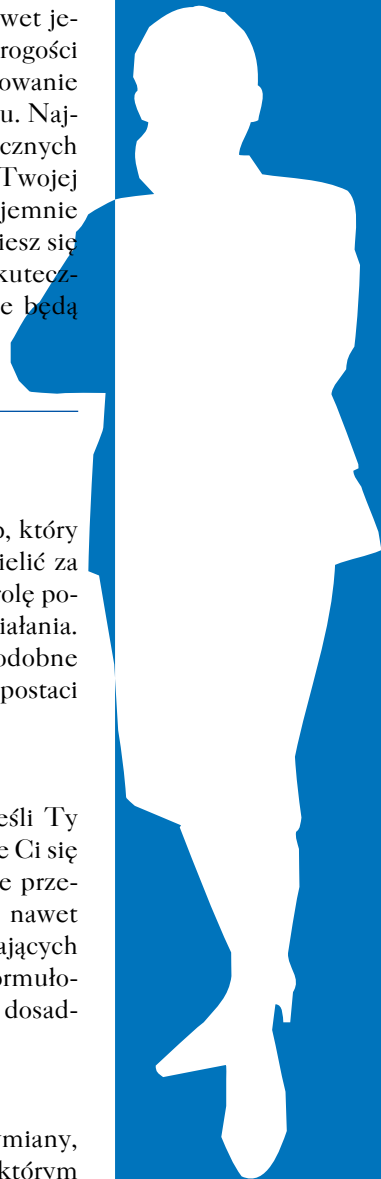
Jeśli w przeszłości dana osoba zachowała się w sposób, który chcesz, aby powtórzyła należy jej je przypomnieć i udzielić za nie pochwały. Każdy lubi być chwalony. Pochwała pełni rolę pozytywnego bodźca wzmacniającego chęć określonego działania. Jeśli zostałeś kiedyś za coś pochwalony bardzo prawdopodobne jest, że to powtórzysz, aby znowu otrzymać nagrodę w postaci pochwały.

Wymiana

Strategia wymiany polega na zawieraniu układu. „Jeśli Ty zrobisz dla mnie to, ja w zamian dam Ci to”. Chociaż może Ci się wydawać, że propozycje takie to nic więcej jak pospolite przepokupstwo, to nie ma w nich nic złego. W naszym życiu nawet nieświadomie zawieramy mnóstwo takich umów ułatwiających nam życie. Kiedy proponujemy wymianę dobrze jest sformułować komunikat w taki sposób, żeby nie brzmiał on zbyt dosadnie, żeby układ „coś za coś” nie był oczywisty.

Nagrody

Stosowanie nagród jest nieco podobne do strategii wymiany, z tym że nagroda jest silnie związana z zachowaniem, na którym nam zależy. Nagradzany będzie zachowywał się zgodnie z intencjami tego kto go nagradza.

Werbalne i niewerbalne uznanie

Bardzo ważnym i skutecznym sposobem reagowania na požądane zachowanie jest słowo dziękuję. Jednak dobrze jest też pokiwać z uznaniem głową, pocałować, przytulić, poklepać po ramieniu czy w inny sposób wyrazić swoje zadowolenie.

Negatywne konsekwencje:

Stosowanie negatywnych konsekwencji może być niebezpieczne. Mogą one działać podobnie jak nieskuteczne strategie wpływania na innych. Dlatego należy je stosować tylko w ostateczności, kiedy zawiodą pozytywne wzmocnienia. Negatywne konsekwencje mogą być podzielone na dwie kategorie.

Nie nagradzaj negatywnych zachowań

Jeśli ktoś kogo chcesz oduczyć spóźniałstwa, nie przyszedł punktualnie na obiad, na który go zaprosiłaś, nie czekaj z rozpoczęciem jedzenia. Zaczynij bez niego, aby poniósł konsekwencje swojego błędu. Wpływanie na zachowanie innych nie udaje się, jeśli nagradzamy ich pomimo, że nie postępują w pożądany sposób.

Dbanie o własne potrzeby

Jeśli mimo prób nie udaje Ci się przekonać kogoś do zmiany swojego zachowania, postaraj się znaleźć sposób na poradzenie sobie o własnych siłach. Jeśli na przykład kolega z pokoju nie wywiązuje się z obowiązku zmywania po sobie szklanki, nie rób tego za niego. Zostaw je w zlewie lub przenieś w miejsce, gdzie tylko jemu będą przeszkadzały. W ten sposób możesz nauczyć go dotrzymywania umów. Pamiętaj, żeby starania o samodzielne poradzenie sobie w wypadku braku pomocy przeprowadzać bez złośliwości i chęci „pokazania” czy zemścić się na drugiej osobie. Niech to będzie czyste zaspokajanie Twoich potrzeb.

3. ZAKOŃCZENIE

Jeśli po tym wszystkim co przeczytałeś stwierdzasz że Twoje zachowanie jest nastawione na:

» poszukiwanie i stosowanie nowych rozwiązań wymagają-

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

- cych dużo energii, inicjatywy i pomysłowości,
- » jeśli posiadasz umiejętności obliczania potrzebnych Ci środków i możliwych do osiągnięcia korzyści biorąc pod uwagę ograniczenia i możliwości,
  - » a także jeśli masz skłonność do brania na siebie ryzyka i odpowiedzialności za swoje decyzje i działania oznacza to, że jesteś człowiekiem przedsiębiorczym..

Mogę Ci tylko pogratulować i dać na Twą długą drogę w „przedsiębiorczość” pewien aforyzm Goethego:

*„Wistocie! Chwytaj każdą chwilę!
Co możesz zrobić lub o czym pomarzyć – ZACZYNAJ!
W śmiałości geniusz, potęga i magia.
Wystarczy, że zaczniesz, a umysł ożyje –
ZACZNIJ, a dzieło zostanie skończone!”*

POWODZENIA!!!!

ODPOWIEDZI DO ĆWICZEŃ:

Odpowiedzi do ćwiczenia 3:

Pytanie 1 a) 3 b) 1 c) 2	Pytanie 2 a) 1 b) 3 c) 2
Pytanie 3 a) 1 b) 2 c) 3	Pytanie 4 a) 3 b) 1 c) 2
Pytanie 5 a) 2 b) 1 c) 3	Pytanie 6 a) 3 b) 1 c) 2
Pytanie 7 a) 3 b) 1 c) 2	Pytanie 8 a) 1 b) 2 c) 3

Pytanie 9 a) 2 b) 1 c) 3	Pytanie 10 a) 1 b) 3 c) 2
Pytanie 11 a) 3 b) 2 c) 1	Pytanie 12 a) 3 b) 1 c) 2
Pytanie 13 a) 1 b) 3 c) 2	

Rozwiązanie testu:

Jeżeli uzyskałeś od 14 do 20 pkt.

Własny interes to nie jest chyba to, w czym mógłbyś się zrealizować. Po prostu twoja osobowość nie pasuje do trybu życia, jaki jest związany z prowadzeniem własnej firmy. Jesteś osobą, która nie lubi zmian, ceni spokój, raczej unika stresu. Zapewne możesz być świetnym pracownikiem w wielu firmach, ale na stanowiskach, które wymagają spokoju, opanowania i nie niosą ze sobą zbyt wielu zmian i stresów. Byłbyś idealnym człowiekiem do pracy, w której ktoś inny podejmowałby za ciebie decyzje, a ty wykonywałbyś tylko jego polecenia.

Jeżeli uzyskałeś od 21 do 32 pkt.

Przy małej zmianie swojego stylu bycia masz duże szanse na to, by twój plan założenia własnej firmy się powiódł. Nie będzie to w twoim przypadku takie łatwe, ale wszystko jest do przeskoknięcia. Musisz mocniej uwierzyć w siebie i walczyć o swoje plany. Czasem trzeba iść pod prąd, nie od razu da się zrobić wielkie pieniądze, ale jeśli się mocno wierzy i systematycznie do tego dąży, na pewno wszystko się uda. Spróbuj być bardziej otwarty na otaczającą cię rzeczywistość, nie rezygnuj łatwo ze swoich planów i marzeń. Jeżeli uważasz, że w danej sytuacji racja jest po twojej stronie, walcz o to, by przekonać innych, że to ty masz rację. Być może rozwiązaniem byłoby dla ciebie otwarcie biznesu z kimś, kto mógłby pomóc.

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

Jeżeli uzyskałeś od 33 do 39 pkt.

Jesteś osobą stworzoną do tego, by prowadzić własny biznes. Nie w głowie ci monotonna praca przy biurku i przerzucanie wciąż tych samych dokumentów. Rozpiera cię energia, potrafisz walczyć o swoje racje i wpływać na innych. Kiedy na twojej drodze pojawiają się trudności, nie poddajesz się zbyt łatwo i wytrwale dążysz do celu. Z powodzeniem możesz poprowadzić swoją własną firmę. Nawet jeśli początkowo coś nie wyjdzie, zapewne wyciągniesz z tego wnioski i nie załamiesz się - sprawisz, by wszystko wróciło do normy. Już szukaj pomysłów!

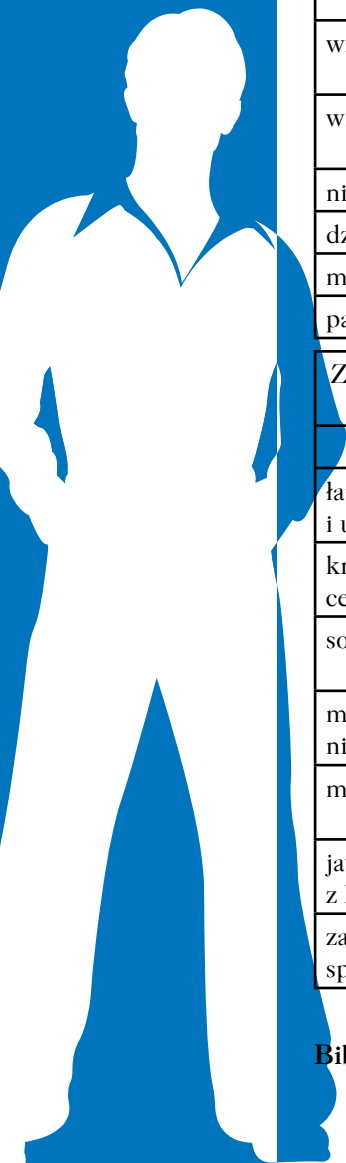
Odpowiedzi do ćwiczenia 4:

PLUSY I MINUSY WŁASNEJ FIRMY	
Z PUNKTU WIDZENIA CIEBIE JAKO WŁAŚCICIELA FIRMY	
PLUSY	MINUSY
możliwość uzyskania dużych dochodów	brak czasu
swobodne działanie	odpowiedzialność za losy firmy i pracowników ograniczona Kodeksem Pracy
przebranżawianie	dyspozycyjność
metody pracy	konieczność śledzenia zmieniających się przepisów i technologii
dysponowanie kapitałem	duże stresy
szerokie kontakty międzyludzkie	ryzyko strat
możliwość samorealizacji	praca na pełnych obrotach
brak szefa	zbyt mało czasu na życie rodzinne
wysoka pozycja społeczna	

Z PUNKTU WIDZENIA TWOJEJ RODZINY

Część 5. Uczę się być przedsiębiorczy

PLUSY	MINUSY
wzrasta prestiż	brak stałej pensji (stałe zobowiązania)
więcej pieniędzy	większa odpowiedzialność majątkowa
nienormowany czas pracy	mało czasu dla rodziny
dziedziczność	brak możliwości planowania
miejsce pracy dla rodziny	nałogi (np. pracoholik)
pan sam sobie	

Z PUNKTU WIDZENIA CAŁEGO SPOŁECZEŃSTWA, KTÓREGO JESTEŚ CZŁONKIEM

PLUSY	MINUSY
łatwość dostępu do dóbr i usług	niestabilność firm
krótki czas wykonania zlecenia	mniejsza możliwość wyboru dóbr
solidność usług	niska jakość produkcji (technologia maszyn)
możliwość kształcenia uczniów	więcej chorób o podłożu nerwicowym
możliwość negocjacji cen	wzrost zachowań patologicznych
jawność i osobisty kontakt z klientem	
zaangażowanie w działalność społeczną	

Bibliografia:

1. W Okoń Słownik pedagogiczny, PWN Warszawa 1984
2. J. Strejla, A. Jurkowski, Z. Putkiewicz, Podstawy psychologii dla nauczycieli PWN, Warszawa 1977
3. S. Gerstmann, Psychologia, Warszawa 1969 r.
4. B.M. Treplów, Psychologia, Warszawa 1965 r.
5. W. Szewczuk, Psychologia, Warszawa 1975 r.
6. www.infor.pl

Fundacja Edukacji Europejskiej
ul. 1-go Maja 112, 58-305 Wałbrzych
tel./fax 074 849 21 33 (34)
www.fee.hm.pl | sekretariat@fee.hm.pl